

הגליון הזה

הפעם יפגוש הקורא ברצף מסות עיוניות, מעניינות, שעוסקות בקשת מגוונת של נושאים ישראלים וכלליים. על שיריו התל-אביביים של אריה סיון, שחי את העיר הזאת מיום היוולדו, כותב רפי וייכרט; ויהודית ברטוב, המוכרת היטב לקוראינו, מביאה מסה מרתקת על זיו'ה סאראמגו, ומיד אחרי זה נתקל הקורא במסתו הקצרה אך היפה במיוחד של אברהם שפירא על "ספרי יובל" בכלל ועל ספר יובל לכבודו של מאיר איילי בפרט. לאחר שנה מאז הגליון המיוחד שהקדשנו לפילוסוף הדני סרן קירקגור חוזרת לאה גלזמן אל ספרו המבריק "או או" בתרגומה של מרים איתן. וליוה צ'ודובסקי מספרת על מה שלפני המסך ומאחורי המסך של תיאטרון "גשר".

אך אולי המיוחד ביותר בחלק העיוני של הגליון הוא נאומו לרגל קבלת פרס נובל של יוסף ברודסקי, הנחשב בעיני רבים לגדול משוררי רוסיה בעת החדשה.

השירה הפעם מיוצגת על ידי שירים של משוררים צעירים וצעירים מאוד כמו עמוס אדלשייט, כמו אביבית רוח המוכרת היטב לקוראינו בשיריה המעט פרובוקטיביים. אילנה בן-נעים, שזה פרסומה הראשון והמבטיח מאוד, לדעתי. אברהם חמי גם הוא פרסם כבר לא פעם בעיתוננו, וכך גם חגית בת אליעזר בשירי האהבה שלה. וכן מקסים גילן, גד יעקבי, אורה לוטן ועוד.

גם הפרוזה הפעם בסימנם של אנשים צעירים: ירדנה אבי-דור מפרסמת לראשונה סיפור קצר ומיוחד. ולצדה משה בן הראש עם סיפור ארוך ואותנטי, חלק מרומן שבכתובים "אל איתחך מרוק".

תוסיפו לכל אלה רצף עשיר וטוב, אני מקווה, של מאמרי ביקורת על ספרים חדשים וכל המדורים הקבועים, מביניהם נציין במיוחד את מדורו של עמוס לויתן שכבר המלצנו עליו לא פעם ועל-פי תגובות הקוראים למדנו שהמלצתנו היתה במקום.

ולאור כל אלה תמצאו שבידיכם גליון שיש לשמור עליו ולחזור ולקרוא בו בעיתות הפנאי.

מהפיכת אוקטובר - 80 שנה

אין לי צל של ספק, בהרבה ספריות ואולמי אוניברסיטאות בעולם לומדים את לקחייה. טרם הוערכה נכון ועד תום המהפכה היא ששינתה את פני כדור הארץ. שהעלתה עם עבדים מזי רעב, פשוטו כמשמעו, אל השלטון. שפתחה אוניברסיטאות לבני איכרים שהוריהם לא ידעו אות כתובה. שהיתה אכזרית ועקובה מדם. אח באח נלחם, בן באב. הראשונה בתולדות האנושות שהעבירה את השלטון לזמן ממושך אל ידיים מיובלות. ידי פועלים וחקלאים. ניתן לבוא חשבון עם מה שבא אחר-כך, וצריך אפילו, ובאומץ. ובכל זאת, כל שנאמר עד כה - אמת ויציב.

אסוציאציה חופשית הנובעת מהנ"ל: קדמה לה חברה שסועה. אי שוויונית-קוטבית. מבוססת במלחמה מיותרת. האוכלת כל חלקה טובה. שלטון אכזר של עריץ. חיי אדם שווים היו פרוטת נחושת. ולצד כל זה אינטליגנציה מצפונית, רומנטית, הממשיכה את המסורת של ה"דקבריסטים" ושל "נארודנאיה וולה", שני ארגוני

מחתרת שפעלו נגד שלטון הצר למען המודעות העצמית של האיכרים והפועלים.

כל זה ברוסיה, המעצמה הספרותית הראשונה בעולם. הפרוזה שנכתבה שם במאה ה-19, השירה של אותה מאה ועד לשנות השלושים של המאה שלנו, הם ההשגים הגדולים ביותר בעולם, בכל התקופות.

הספרות, שהיתה יותר מהדת, השפיעה ודאי יותר ממנה ושינתה גורלות אדם.

גם למרמלדוב המסכן, לסוניה בתו, הוונה הקדושה, ולבני ביתו הרעבים השפעה לא מבוטלת על פריצת "מהפיכת אוקטובר" שבשעה עשר לנובמבר, 1917.

יצחק רבין - שנתיים אחרי

יצחק רבין בחייו, גם כראש ממשלה, לא היה האידיאל שלי, רבים ממעשיו לא היו מקובלים עלי. אני מניח שלא מעטים בחברה הישראלית חושבים כך. עמדתו ארוכת הימים ביחס לעימות הישראלי פלסטיני הבלתי פוסק, לא היתה עמדת. אבל, תמיד הוא עורר בי תחושה של אמינות, לא היה במהלכיו שמץ העמדת פנים, שמץ מניפולטיביות, אמר דברים שחשב ולא כיסה עליהם טלאי על טלאי בכזבים, תירוצים והתחמקויות. לא הסכמתי עם חלק גדול של עמדותיו אבל תמיד ראיתי את יושרו, זה יישמע שוביניסטי מעט, אבל מלתו היתה בעיני "מלה של גבר". אני משוכנע שבלחיצת יד היה רבין מסוגל לסגור הסכם ורק אחר-כך היו באים המנסחים וכו'. היתה אמונה במהלכיו, גם אם לא כולם היו על פי אמונתי והשקפתי, ידעתי שעל מה שכן הסכמתי עמו, אוכל לסמוך. אני סבור שרבים חשו כמוני.

לכן כה עמוקים הכאב, הצער והתסכול. החלל שנפער לא נותר ריק, כמובן. מי שממלא את הוואקום הוא ההיפך הגמור מרבין. לשון חלקלקה. ציניות מובהקת. המלה שלו היא לא מלה. ערכים? מה זה? או, "עייף ערך נתניהו" בלבד.

האופי המדהים של האיש הזה, חוסר המעצורים פשוט מהמם. לאחר שעמד על המרפסת המפורסמת בכיכר ציון, נוכח בובה בדמות רבין לבושה במדים נאציים ונאם דברי הסתה, לאחר שצעד בהלוויה סמלית בה נישא ארון מתים, שנתיים לאחר מותו הוא מנסה ללבוש פני צער על מות רבין, מעמיד פני "כולנו אשמים, כולנו הגומנו, כולנו כואבים..." וכך להמשיך ולהפיק רווח פוליטי בקרב הפוסחים על שני הסעיפים. רק ראש ציני ורק אישיות חסרת מצפון, שאיבדה זה כבר את ה"סופר אגו" שלה ונתורה ללא בקרה מסוגלות לנהוג כפי שנוהג האיש הזה. איני יודע איך תסתיים פרשת נתניהו, אבל בינתיים הוא מסכן את עתידם של העמים בישראל ובסביבה. בשל המדיניות שלו אנו מסוגלים להגיע אל אסון שאחריו כבר לא תהיה תקומה. לכן פניה נוספת לשרי הממשלה, לח"כים מהקואליציה; לפעמים יש לעשות חשבון מעבר לאישי, חשבון כלל אנושי, כלל לאומי, להסיק את המסקנות ולפזר את הממשלה, ללכת לבחירות. פעם נוספת נתניהו לא יבחר.

יצחק רבין